

TAMPEREEN YLIOPISTON AUDITOINTI

Tekijät **Markus Granlund, Sampo Mielityinen, Helena Mustikainen, Aino Karvonen, Hanna Väätäinen & Sanna Vahtivuori-Hänninen. Tampereen yliopiston itsearviointiraportti (toim.) Leena Ahrio, Taru Koskinen & Terhi Yliniemi**

Auditointivuosi **2023**, Karvin julkaisu **25:2023**

Kieli **Suomi**

ISBN **978-952-206-803-3 pdf**

1.1 Koulutuksen suunnittelu

- Korkeakoulun itsearviointi

Koulutuksen johtaminen ja suunnittelu

Strategian toimeenpanoa sekä koulutuksen suunnittelua ja sisällöllistä kehittämistä ohjaa [koulutuksen ja oppimisen kehittämisohjelma](#) (kuvio 4).

Kuvio 4. Koulutuksen ja oppimisen kehittämisohjelman kokonaisuus.

Kehittämisohjelman toteutumista ohjataan ja seurataan säännöllisesti koulutuksen

koordinaatioryhmässä, koulutusneuvostossa, konsistorissa sekä osana vuosisuunnittelua. Tavoitteistoa ja toimenpiteitä päivitetään toimintaympäristön muuttuessa. Kehittämishjelma on päivitetty vuosille 2022–2023 yliopiston strategian päivitystyön yhteydessä ja koulutusneuvostossa käydyin keskustelun pohjalta. Vuoden 2023 vuosisuunnittelussa yhteiset koulutuksen kehittämisen painopisteet olivat läpäisyn parantaminen, digitaalisen opetuksen mahdollisuuksien edistäminen, [ECIU-verkostoyliopistotoiminnan](#) vahvistaminen, kestävän kehityksen läpäisevyys opetussuunnitelmissa sekä jatkuvan oppimisen kehittäminen osana koulutuksen kokonaisuutta.

Koulutuksen johtamisen vastuut on määritelty johtosäännössä, tutkintosäännössä ja [laadunhallinnan käsikirjassa](#) eli laatukäsikirjassa. Toimijat vastuineen on kuvattu intrassa.

Kuvio 5. Koulutuksen johtamisjärjestelmä.

Koulutusta suunnitellaan kokonaisuutena, joka kattaa tutkintokoulutuksen kolme sykliä, englanninkieliset ohjelmat ja jatkuvan oppimisen. Suunnittelua ohjaavat yliopiston yhteiset linjaukset. Konsistori päättää uusista tai lakkautettavista tutkinto-ohjelmista tiedekuntien esityksestä. Tiedekunnat vastaavat laadunhallinnan näkökulmasta tutkinto-ohjelmien suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta osana opetussuunnitelmatyötä ja vuosisuunnittelua. Tiedekunnilla on omat alakohtaisiin tarpeisiin perustuvat menettelytapansa huomioida yhteiskunnan ja työelämän osaamistarpeita osana koulutuksen suunnittelua. Työelämäyhteyksien neuvottelukunta toimii yliopistotason linkkinä työelämän ja yhteiskunnan toimijoihin ja luo laaja-alaista näkymää työelämän murrokseen ja osaamistarpeisiin.

Yliopiston ensimmäisinä toimintavuosina on uudistettu koulutuksen johtamista ja suunnittelua tukevat tietojärjestelmät sekä rakennettu yhteistä tietopohjaa ja raportointia. Lisäksi on valmisteltu koko koulutuksen suunnittelua ohjaavien periaatteiden ja käytännön ohjeiden

kokonaisuus.

Yhteisöllinen opetussuunnitelmatyö

Keskeisin koulutuksen laatua tukeva prosessi on tutkimusperustainen ja yhteisöllinen opetussuunnitelmatyö. Yliopiston ensimmäisten 3-vuotisten opetussuunnitelmien (2021–2024) valmistelusta koostettiin yhteenveto ja toimenpide-ehdotukset jatkokehittämistä varten. Tiedekunnat arvioivat nykyisten opetussuunnitelmien toimivuutta ja kehittämistarpeita seuraavaa opetussuunnitelmaa (2024–2027) valmistellessaan. Valmistelua on tuettu tutkinto-ohjelmatason kehittävällä arvioinnilla syksyllä 2022. Arvioinnin avulla on mm. tunnistettu hyviä käytäntöjä ja sovittu opetussuunnitelmatyön tuen yhteisistä teemoista ja muodoista yhdessä tiedekuntien kanssa. Työn etenemistä seurataan säännöllisesti koulutuksen koordinaatioryhmässä ja koulutusneuvostossa.

Opetussuunnitelmatyön keskeisiin tavoitteisiin kuuluu vapauttaa opetus- ja tutkimushenkilöstön aikaa opiskelijoiden ohjaukseen, opetuksen uudistamiseen, tutkimukseen ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen poistamalla opetussuunnitelmien päällekkäisyydet ja vähentämällä opintojen kuormittavuutta ydinainesanalyysin perusteella. Tutkimuksen ja opetuksen tiivistä yhteyttä varmistetaan sillä, että opettajat tutkivat ja tutkijat opettavat.

Tiedekunnissa koulutusten kehittämisestä vastaavat koulutusvaradekaanit ja tutkinto-ohjelmavastaavat. Tiedekuntien koulutuksen ja tohtorikoulutuksen ohjausryhmät koordinoivat ja valmistelevat tutkintokoulutuksen opetussuunnitelmatyötä sekä opiskelijavalintoja. Opiskelijaedustajat ovat mukana suunnitteluryhmissä ja toimielimissä. Yliopistotason ryhmät varmistavat työn suuntaamista yhteisten tavoitteiden mukaisesti ja tukevat tiedekuntien yhteistyötä yhteisissä teemoissa. Tutkinto-ohjelmilla on vertaiskeskustelutilaisuudet lukukausittain. Tiedekuntaneuvostot hyväksyvät opetussuunnitelmat.

Opetussuunnitelmatyö perustuu korkeakoulu yhteisön yhteisiin opetussuunnitelmatyön periaatteisiin ja tavoitteisiin. Kaikkiin korkeakoulu yhteisön tutkintojen opetussuunnitelmiin sisältyy yhteiset osaamistavoitteet, joita ovat mm. kansainvälistymisosaaminen, kestävän kehityksen osaaminen ja muiden yleisten työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen osaaminen. Tiedekunnat vastaavat siitä, että opetussuunnitelmat varmistavat osaltaan yhteisesti määriteltyjen osaamisten karttumista sekä opintojen saavutettavuutta, opiskelijoiden hyvinvointia, sujuvaa opintojen etenemistä ja tavoiteajassa valmistumista. Opintojen kuormituksen tarkastelu seurantatietojen avulla on keskeistä.

Opettaja saa tutkimusperusteista tukea pedagogiseen kehittämiseen ja opettajuuteen korkeakoulu yhteisön [Teaching and Learning Centre](#) (TLC) -verkostosta, joka kokoaa yhteen pedagogista osaamista koko yhteisön tasolla ja fasilitoi hyvien käytänteiden jakamista. Tutkinto-ohjelmille annetaan tukea mm. ydinainesanalyysin toteuttamiseen, opintojen kuormituksen laskemiseen sekä opetuksen suunnitteluun siten, että opetusmenetelmät, osaamisen arviointi ja oppimisympäristöt tukevat oppimista ja osaamistavoitteiden saavuttamista. Opetussuunnitelmatyötä tukee myös kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa kehitetty balanssimalli-työkalu.

Opiskelijan kansainvälisyystavoitteiden saavuttamista tuetaan mahdollistamalla mm. opiskelijavaihto, kv-harjoittelu, kv-opinnot ja kansainvälistymiskokonaisuus osana opetussuunnitelmaa. Kansainvälistymistä vahvistetaan Talent Boost -toimien ja kansainvälistymisen toimenpideohjelman avulla sekä verkostoyhteistyöllä. Englanninkielisten tutkinto-ohjelmien kehittämistä tuetaan kehittäväällä arvioinnilla vuonna 2024.

[Jatkuvan oppimisen](#) osalta avoimen yliopisto-opetuksen, muiden tutkinnon osien sekä erikoistumiskoulutuksen suunnittelu nivoutuu tutkintokoulutuksen opetussuunnitelmaprosessiin. Muu jatkuvan oppimisen tarjooma, kuten organisaatiokohtaiset koulutukset ja työvoimakoulutukset, suunnitellaan osaamistarvelähtöisesti asiakkaan kanssa. Jatkuvan oppimisen professuuri tarjoaa tutkimusperustaista tietoa kehittämisen tueksi, ja jatkuvan oppimisen linkitystä koulutussuunnittelun kokonaisuuteen kehitetään edelleen. Tavoitteena on selkiyttää tiedekuntien jatkuvan oppimisen toimintamalleja.

Vahvuudet	Kehittämiskohteet
Opiskelijat osallistuvat koulutuksen kehittämiseen erilaisissa työryhmissä ja koulutusta koskevaan päätöksentekoon yliopiston toimielimissä.	Varmistetaan kestävän kehityksen osaamisen sisältyminen vuosien 2024–2027 opetussuunnitelmiin.
Opetussuunnitelmatyötä tehdään opetus- ja tutkimushenkilöstön, opiskelijoiden ja koulutuksen asiantuntijoiden yhteistyöllä.	Työelämästä nousevien osaamistarpeiden nykyistä systemaattisempi ennakointi ja huomiointi opetussuunnitelmatyössä.
Osaamisperustaisuus on kehittävän arvioinnin mukaan vakiintunut koko yliopistossa opetussuunnitelmien suunnittelun perustaksi.	Tiedekuntien ja tukipalveluiden työnjaon ja vastuiden selkiyttäminen jatkuvan oppimisen toiminnassa.
Tiedekunnissa koulutuksen ohjausryhmät varmistavat yhteyden yliopiston koulutuksen strategisen johtamisen ja tutkinto-ohjelmatasoisen kehittämisen välillä.	

1.1 Koulutuksen suunnittelu

- Auditointiryhmän arvio

Koulutuksen suunnittelun strateginen perusta on määritelty ja ydinprosessit toimivat

Itsearviointiaineiston mukaan Tampereen yliopisto on määritellyt selkeästi koulutuksen suunnittelun prosessit ja toimijat. Johto ja henkilöstö tuntevat nämä prosessit ja hahmottavat roolinsa niissä. Esimerkiksi vuosisuunnittelun ja opetussuunnitelmatyön prosessit on määritelty ja niitä johdetaan selkeästi. Yliopistolla on säännönmukaiset menettelyt koulutuskokonaisuuksien suunnitelmien hyväksymiseksi. Yhteys tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien kansalliseen viitekehukseen varmistetaan ja opiskelijoiden työmäärä määritetään ECTS-järjestelmän periaatteita käyttäen.

Yliopistotason koordinaatioryhmät ja tiedekuntatason ohjausryhmät turvaavat strategian ja koulutuksen kehittämisen yhteyttä. Opiskelijoilla on kattavasti edustus eri toimielimissä ja prosesseissa. Yliopiston strategian sisältö ohjaa koulutuksen kehittämistä koulutuksen ja oppimisen kehittämissuunnitelman kautta. Henkilöstöhaastattelujen perusteella esimerkiksi kestävä kehityksen sisällyttäminen kattavasti eri tutkinto-ohjelmiin strategian suuntaisesti on käynnissä. Auditointiryhmän arvion mukaan yliopistolla on tehty fuusion jälkeen ansiokasta työtä koulutuksen suunnittelun yhteisen perustan rakentamiseksi.

Tampereen yliopisto tekee vahvaa yhteistyötä sidosryhmien, kuten yksityisten, julkisten ja kolmannen sektorien työnantajien kanssa. Yliopisto osallistuu Pirkanmaan koulutusryhmän ja Tampereen kauppakamarin työskentelyyn, työelämäyhteyksien neuvottelukunta ylläpitää keskusteluyhteyttä sidosryhmiin ja tiedekunnilla ja tutkinto-ohjelmilla on runsaasti yhteyksiä käytännön toimijoihin. Henkilöstö- ja sidosryhmähaastattelujen perusteella työelämärelevanssi otetaan hyvin huomioon opetussuunnitelmatyössä. Myös tutkijoiden ja opettajien omien sidosryhmäyhteyksien merkitys ja runsaus tuli esiin haastatteluissa. Sidosryhmähaastattelussa esitettiin kuitenkin toive yliopistovetoisesta, systemaattisesta ja vähemmän henkilösidonnisesta yhteistyömallista. Lisäksi pienten ja keskisuurten yritysten yhteistyö yliopiston kanssa toisi lisäarvoa koulutusten suunnitteluun ja se voisi olla nykyistä laajempaa. Joillakin aloilla koulutus on opiskelijahaastattelun mukaan liian etäällä alan työelämän käytännöistä. Auditointiryhmän arvion mukaan yliopiston tulee kiinnittää huomiota sidosryhmäyhteistyön suunnitelmallisuuteen ja kattavuuteen eri aloilla.

Auditointivierailun haastattelujen ja työpajojen perusteella osa opiskelijoista kokee, että koulutuksen suunnittelun päätöksentekoprosessit eivät ole riittävän avoimia. Opiskelijat kokevat toisinaan vaikeaksi valmistautua päätöksentekoon esimerkiksi kokousaineiston puutteiden vuoksi. Lisäksi opiskelijoiden mukaan on usein haasteellista arvioida, onko heidän näkemyksiään otettu huomioon. Vaikka opiskelijoiden edustajat ovat hyvin mukana päätöksenteossa, auditointiryhmä suosittelee vahvistamaan päätöksenteon avoimuutta, jotta myös opiskelijoiden edustajille on selvää, miten heidän näkemyksensä ovat vaikuttaneet tehtyihin päätöksiin.

Yliopisto tarjoaa tutkimukseen perustuvaa, kansainvälistä ja monitieteistä

koulutusta

Auditointiryhmä sai vierailulla runsaasti näyttöä siitä, että tutkimustieto kytkeytyy Tampereen yliopistossa koulutukseen tarkoituksenmukaisesti. Itsearviointissa mainittu lähtökohta, että opettajat tutkivat ja tutkijat opettavat, sai vahvistusta haastatteluissa ja työpajoissa. Tutkijoiden työsuunnitelmiin sisältyy opetusta, ja osassa tutkinto-ohjelmia johto myös varmistaa tämän. Se miten tutkimus näkyy opetuksessa, riippuu osin tieteenalasta ja sen traditioista ja käytänteistä. Tutkimus tulee opiskelijoille näkyväksi muun muassa yksittäisten opintojaksojen tavoitteissa, sisällöissä, tutkimustaitokursseilla, tutkijalinjoina ja tutkivan oppimisen muotoina, projektitoissa ja tutkimuslähtöisissä opinnäytetöissä. Tutkimusperustaiset projekti- ja opinnäytetyöt toimivat myös luontevina uuden tiedon siirtämisen kanavina yliopiston ja ulkopuolisten organisaatioiden välillä. Haastatteluiden perusteella tutkimustieto vaikuttaa kiinteästi opetussuunnitelmatyöhön ja yksittäisten opintojaksojen kehittämiseen.

Auditointivierailun perusteella opetuksen tutkimusperustaisuutta heikentää resurssien rajallisuus ja opettajien suuri työmäärä sekä suunnitteluprosessien erilaisuus ja yhteensovittamisen ongelmat. Opettajilla on haasteita opetuksen ja tutkimuksen tasapainottamisessa omassa työssään. Opetushenkilöstö näkee työsuunnitelmaohjeiden mitoitusmallin osin epärealistisena eivätkä opettajien tutkimusvapaat aina toteudu. Lisäksi työsuunnitelmat tehdään eri aikaan kuin opetuksen suunnittelu. Myös tutkimuksen profilointi aiheuttaa pulmia opetusresurssien kohdentamiselle. Auditointiryhmä suosittelee, että yliopisto arvioi ja kehittää prosessejaan opetuksen ja tutkimuksen yhteyden vahvistamiseksi. Henkilöstötyöpajoissa yhtenä mahdollisena ratkaisuehdotuksena mainittiin yhteisopettajuuden lisääminen ja sen hyödyntäminen siten, että nykyistä laajempiin opintojaksoihin sitoutetaan useampia opettajia.

Myös taiteellisen toiminnan yhteys koulutukseen toteutuu yliopiston toiminnassa. Henkilöstöhaastattelun perusteella näyttelijätyön koulutuksessa taiteellisen toiminnan ja koulutuksen yhteys on vahva ja toteutuu Tampereen yliopistossa tarkoituksenmukaisella tavalla. Opiskelijatyöpajoissa mainittiin esimerkkinä myönteisestä oppimiskokemuksesta nuorisotutkimuksen teatteri-iltapäivä, jossa teatterityön ja yhteiskuntatieteen toimintatapoja ja sisältöjä oli yhdistetty onnistuneesti.

Tampereen yliopistossa on runsaasti kansainvälisiä tutkinto-ohjelmia. Auditointivierailun henkilöstöhaastattelujen perusteella yliopistolla on vahva perinne ja vakiintuneet toimintamallit koulutuksen kansainvälistymisessä. Tieteenalojen välillä on hieman eroja kansainvälistymisen toimintatavoissa, mutta auditointiryhmä ei tunnistanut tässä erityisiä kehittämistarpeita.

Tampereen yliopisto ja sen tiedekuntarakenne on monitieteinen. Useissa haastatteluissa monitieteinen tiedekuntarakenne nähtiin hyvänä asiana. Konkreettisina esimerkkeinä mainittiin muun muassa monitieteiset kansainväliset tutkinto-ohjelmat, tiedekuntarajat ylittävät pro gradu -ryhmät sekä yksittäiset monitieteiset, eri alojen opiskelijoita yhteen tuovat kurssit. Opiskelijatyöpajojen perusteella monitieteiset kurssit voivat olla erinomaisia oppimiskokemuksia. Vapaa sivuaineopinto-oikeus tukee monitieteisten tutkintojen muodostamista. Haastatteluista syntyi vaikutelma, että monitieteisyyden hyötyjä on kuitenkin tunnistettu ja otettu käyttöön hyvin vaihtelevasti. Auditointiryhmä suosittelee, että yliopisto edistää järjestelmällisesti

koulutuksensa monitieteisyyttä. Opiskelijakuulemisten perusteella myös opintojaksojen työmäärän ja opintopistemäärien suhde vaihtelee paikoin. Auditointiryhmä ei pysty aineiston perusteella arvioimaan näiden vaihteluiden yleisyyttä, mutta suosittelee työmäärien tarkastelua opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi.